

Подальші дослідження проблеми доцільно вести з метою переведення класифікацій в площину інформаційних матричних моделей, які адекватні змісту економічних об'єктів, подібні між собою в принципі та адаптовані до можливостей обчислюваної техніки.

1. Нидлз Б. и др. *Принципы бухгалтерского учета* / Б. Нидлз, Х. Андерсон, Д. Колдуэлл: Пер. с англ. / Под ред. Я.В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 496 с. 2. Валувев Б.И. *Возможный подход и классификации системы хозяйственного учета. Классификационный аспект* / Вісн. Львівської комерційної академії. – Серія економічна. – Львів, 2004. – Вип. 16. – 536 с. 3. Рупра О.В. *Облік та аналіз експортно-імпортних операцій: Автореф...* дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / Київськ. нац. екон. ун-т. – К., 2005. – 19 с. 4. Шурупов Г.В. *Механизм управления материальным обеспечением деятельности промышленных предприятий: Дис...* канд. екон. наук: 08.06.01/Одесс. гос. экон. ун-т. – Одесса, 2004. – 201 с. 5. Эшби У.Р. *Введение в кибернетику*. – М.: Иностран. лит. 1959. – 432 с. 6. Вершигора Е.Е. *Менеджмент: Учеб. пособие*. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА, 2002. – 283 с.

УДК 657.06.047

Т.І. Владімірова

Закарпатський державний університет,
кафедра обліку і аудиту

ПРОБЛЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

© Владімірова Т.І., 2007

Наведено основні формулювання щодо необхідності та доцільності комп'ютеризації бухгалтерського обліку та фінансових результатів, зокрема, вибору програмного продукту. Сьогодні автоматизація є невід'ємним атрибутом діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта незалежно від форми власності, галузі та кількості працівників, а особливо бухгалтерського апарату.

This article includes the main definitions about making the accounting information system; choose special accounting program and technical bases for it. It is very important to test the chosen program at concrete firm to know its technical characteristics and possibilities to install. Nowadays nearly all of economy sphere are automatically planed and it is difficult to imagine some of them without computer.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання важко уявити бухгалтерію, яка б не використовувала комп'ютерної техніки. Ведення бухгалтерського обліку ручним способом в умовах швидких темпів технологічного прогресу вважається не тільки неефективним і архаїчним, але й безперспективним. Актуальність теми дослідження полягає в тому, щоб довести, що використання комп'ютерної техніки дає змогу знижувати трудомісткість роботи бухгалтерів під час визначення фінансового результату діяльності, контролювати правильність господарських операцій, що мають вплив на нього, спрощувати облік всіх господарських операцій, прискорювати оброблення облікової інформації, безперешкодно проводити аналіз бухгалтерських документів, зменшувати обсяги документообігу, використовувати електронні носії первинної інформації. Однак відокремлено розглядати процес автоматизації фінансових результатів від процесу автоматизації всього облікового процесу достатньо важко, оскільки остаточний показник діяльності господарюючої одиниці обов'язково повинен бути взаємопов'язаним із господарськими фактами, що передували його визначенню.

Науково-практична цінність дослідження полягає в тому, щоб запропонувати новітні алгоритми та підходи до автоматизації саме фінансових результатів та провести визначення кола

факторів, які впливатимуть на порядок обчислення цього показника. Порядок прийняття рішення на користь певного програмного продукту для автоматизації бухгалтерського обліку в літературі чітко не визначено, отже, для вирішення саме цього питання постають такі завдання:

- 1) окреслити коло факторів, які слугуватимуть передумовами ефективної автоматизації обліку на підприємстві;
- 2) провести порівняльний аналіз бухгалтерських програмних продуктів, які пропонуються на ринку;
- 3) запропонувати алгоритм вибору бухгалтерської програми, оскільки не існує чітко визначеного переліку дій щодо автоматизації фінансових результатів.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженням питань автоматизації бухгалтерського обліку займається велика кількість науковців нашої держави. Зокрема П. Пічугін відзначає, що автоматичне визначення фінансових результатів є завершальною операцією масштабного господарського процесу, який існував на підприємстві протягом звітного періоду. Однак цей показник може бути значно спотвореним через перекручення алгоритму його здійснення та недостовірність даних первинних документів та облікових записів.

С.В. Івахненко визначає важливість облікового персоналу, якому відведено роль у закритті звітних періодів та формуванні фінансових результатів, оскільки ці особи покликані відслідковувати несанкціоновані записи в програмі, через які фінансові результати можна викривляти.

Також цю проблему досліджують багато інших вчених економістів, зокрема М.Т. Білуха, І.В. Гордієнко та інші.

Цілі статті. Головною метою статті є дослідження автоматизації обліку фінансових результатів, детального вивчення проблем, які супроводжують цей процес, встановлення передумов та доцільності проведення автоматизації бухгалтерського обліку та фінансових результатів, зокрема з'ясування алгоритму вибору бухгалтерського програмного продукту.

Основний матеріал

1. Постановка цілей і завдань автоматизації обліку фінансових результатів. В умовах швидкого впровадження сучасних технологічних досягнень наукового прогресу в усі ділянки науково-суспільного життя, зокрема і в економічні стосунки суб'єктів господарювання, кількість користувачів такої техніки постійно зростає. Саме через це все більшого значення починає набувати і програмне забезпечення облікової роботи, кількість якого за останні три-чотири роки значно збільшилася. Однак зростання кількості програмних продуктів, що пропонують сьогодні на ринку, зовсім не означає їх високу якість. В основному підприємства вибирають всім відомий універсальний та апробований для більшості господарюючих суб'єктів програмний продукт, який був розроблений корпорацією 1С. Саме за допомогою цієї програми більшість підприємств намагаються автоматизувати ведення обліку в своїх бухгалтеріях.

Ця програма є просто достатньо відомою для широкого кола користувачів та здатною пристосовуватися до різних галузевих потреб, але вона не є найоптимальнішим варіантом вирішення проблем автоматизації на промислових гігантах. Для цього існує велика кількість інших програм, специфіка побудови яких якраз орієнтована на масштаби таких підприємств.

Для ефективного проведення автоматизації обліку фінансових результатів обов'язково необхідно чітко усвідомлювати весь процес автоматизації бухгалтерського обліку. Зазвичай спочатку видається, що автоматизувати облік – це просто перевести здійснення і проведення всіх господарських операцій із суто паперових носіїв на електронні та паперові. Але ця думка і є причиною великої кількості невдалих спроб автоматизації. Результати дослідження доводять, що впровадження бухгалтерських програми ефективно тільки тоді, коли наслідком такого впровадження є підвищення ефективності та поліпшення якості ведення обліку на підприємстві.

Процес автоматизації фінансових результатів є особливим, оскільки йому повинні передувати процеси автоматизації всіх ділянок господарської діяльності. Автоматизувати процес визначення фінансових результатів без автоматизації попередніх економічних циклів підприємства є неможливим.

Тому перед проведенням автоматизації облікових робіт на підприємстві, а отже, і автоматизації фінансових результатів як невід'ємного етапу цього процесу, доцільно вивчити передумови, які їм передують. У літературних джерелах немає чіткого визначення переліку факторів, на які доцільно спиратися в автоматизації облікової ділянки роботи. Залежно від розміру підприємства, його галузевої спрямованості, перспективних поглядів керівництва та наявності коштів на цей процес, впливові фактори можуть значно різнитися між собою, або переважати на користь одного із зазначених. Передумови проведення автоматизації пропонується окреслити в такому порядку:

1. *Технічні можливості підприємства* щодо проведення автоматизації всіх облікових робіт (наявність техніки та технологій для забезпечення конструктивного процесу автоматизації).

2. *Ресурсні можливості підприємства*, тобто його здатність за відсутності першого пункту якісно та в стислі терміни вжити заходів для придбання необхідної матеріально-технічної бази.

3. *Мета проведення автоматизації*. Посадові особи підприємства, котрі приймають рішення на користь автоматизації, повинні чітко усвідомлювати, які наслідки матиме цей процес. Чи буде він перспективним для конкретних господарських умов, чи принесе певні позитивні наслідки для прийняття зважених управлінських рішень у майбутньому.

4. *Темпи та якість автоматизації*. Терміни проведення автоматизації облікових робіт повинні відповідати стратегіям розвитку підприємства та тактиці дій керівництва на ринку. Якщо задоволення цих умов відбувається повільно або за незадовільними темпами, то треба вжити додаткових заходів, скажімо, вибрати інший програмний продукт або покращити матеріально-технічну базу.

5. *Обмеження вільного та несанкціонованого доступу до інформації*. За умов вдалого проведення автоматизації та ведення облікових робіт із використанням обчислювальної техніки необхідно обов'язково вдаватися до кодування інформації, встановлюючи паролі, ідентифікації та аутентифікації.

Як зазначає С.В. Івахненко [3, с. 311], саме ідентифікація та аутентифікація на право доступу до інформації є найнадійнішими засобами захисту для забезпечення безпечності інформаційної системи.

6. *Результати або наслідки автоматизації*. Якщо процес автоматизації спростив та прискорив оброблення облікової інформації, підвищив якість та достовірність вихідної інформації, то він досяг своєї мети. Якщо ж кошти на нього були витрачені, але бажаних результатів не отримано, тоді варто вживати заходи щодо аналізу вибраного програмного забезпечення, оскільки саме через невідповідний програмний продукт можуть виникати певні складності в подальшій роботі.

П. Пічугін, серед чинників, які сприяли б поліпшенню якості автоматизації облікового процесу, а, отже, і фінансових результатів, виділяє такі фактори:

1. *Упорядкування бухгалтерського обліку*. Комп'ютерна техніка дає змогу зробити певні впорядкування в системі облікової інформації, значно прискорити її оброблення та підвищити якість вхідної та вихідної інформації [5, с. 25].

2. *Збільшення кількості інформації, яка одержується з бухгалтерського обліку*. Автоматизоване оброблення облікової інформації дозволяє отримати деталізованішу інформацію про стан активів і зобов'язань підприємства.

3. *Зниження кількості бухгалтерських помилок*. Саме комп'ютеризований процес оброблення облікової інформації дозволяє уникнути більшості арифметичних помилок, які за ручного способу оброблення даних можуть мати суб'єктивний характер та призводити до негативних наслідків у роботі підприємства.

Так, обчислення фінансового результату за автоматизованої форми обліку є суто машинальною операцією. Бухгалтер не формує ні проводок, ні записів [5, с. 436]. На нього покладені тільки функції контролера за правильністю проведення операцій машиною.

4. *Підвищення оперативності бухгалтерського обліку*. Підвищення якості облікової роботи в умовах автоматизації через її оперативність дає змогу економити час бухгалтера під час фор-

мування і складання фінансової та іншої звітності. З'являється можливість здійснювати облік поступово в міру надходження документів, а не нагромаджувати їх без оброблення через брак часу.

5. *Інші фактори, що залежать від специфіки кожного конкретного підприємства.* Автоматизацію обліку доцільно проводити, коли є наочні кінцеві її результати, а якщо цей процес не призводить до підвищення якості облікової роботи та скорочення часу на її проведення, то це не автоматизація, а перехід до комп'ютерної форми обліку без відповідних на те причин.

Отже, варто відзначити, що на підприємстві автоматизація всього облікового процесу та обліку фінансових результатів зокрема – це процес, під час якого внаслідок переведення бухгалтерії на комп'ютер підвищується ефективність і поліпшується якість ведення обліку на підприємстві. Отже, перед тим як приймати рішення на користь автоматизації бухгалтерського обліку, необхідно чітко виділити, що і як ця автоматизація повинна поліпшити в бухгалтерії.

2. Вибір програми бухгалтерського обліку та впровадження результатів автоматизації. Розв'язання завдання ефективного проведення автоматизації на підприємстві, враховуючи викладене в першому розділі статті, завдань щодо автоматизації бухгалтерського обліку та визначення фінансових результатів зокрема, призводить до вирішення проблеми придбання програмного продукту. Дослідниками пропонуються різні підходи щодо вимог до програмного забезпечення бухгалтерського обліку. Зокрема С.В. Івахненко виділяє такі вимоги [3, с. 245]:

- 1) функціональні;
- 2) технічні;
- 3) комерційні вимоги;
- 4) ергономічні вимоги.

За С.В. Івахненковим, до основних функціональних вимог належить здатність вводити та нагромаджувати всі операції, що відображають господарську діяльність підприємства.

Технічні вимоги полягають в якості алгоритмів оброблення даних та у передбаченні сервісних параметрів, що є необхідними для ефективної роботи програмного продукту в межах програмно-апаратного комплексу [3, с. 246].

До комерційних належать вимоги, пов'язані з умовами придбання та експлуатації програм, що пропонуються постачальниками (прийнятна ціна програми, оперативні консультації з проблем, які виникають під час роботи тощо).

До ергономічних вимог належать зручність інтерфейсу користувача та розвинена система програмної допомоги [3, с. 247].

Однак доцільно було б доповнити цей перелік також і такими вимогами, зокрема:

- 1) часові – кількість часу, що необхідно затратити на автоматизацію бухгалтерського обліку;
- 2) аналітичні – здатність програми безперервно проводити аналіз даних, що вносяться до неї та одразу формувати відповідь про певні помилки в роботі;
- 3) програмні – порядок побудови бухгалтерської програми був зрозумілий не тільки програмістам-спеціалістам, але й рядовим бухгалтерам, котрі би могли без надмірних зусиль переорієнтувати програмний продукт бухгалтерського обліку під певні вимоги особливих видів діяльності.

Для того, щоб правильно вибрати систему автоматизації бухгалтерського обліку, яка задовольняла б всі вимоги підприємства, треба чітко уявляти систему ведення бухгалтерського обліку, ретельно вивчити ринок програмних продуктів, що пропонуються до придбання, їх ресурсні можливості і потенціал.

Розвиток функціональних можливостей бухгалтерських програм спричинив попит на системи з розширеними можливостями. Те, що кілька років назад здавалося важкодоступним для масового користувача, а для великих підприємств недостатньо функціональним через проблеми, пов'язані з адаптацією під швидкоплинне сьогодення, в наші дні не здається нездійсненною мрією.

Сучасний ринок програмного забезпечення бухгалтерського обліку розвивається інтенсивними темпами. Доцільно відмітити, що український ринок програмних бухгалтерських продуктів сьогодні значною мірою заповнений російськими аналогами, які були адаптовані під стандарти і законодавство нашої держави.

Українські фірми-розробники насамперед приділяють увагу формуванню комплексних бухгалтерських систем з розвиненими аналітичними можливостями. Комплексні рішення охоплюють всі ділянки обліку та формуються, як правило, за структурним типом.

Потенційною особливістю таких систем є також долучення до них компонентів фінансового аналізу підприємства на основі даних фінансової звітності, а також планування і аналізу інвестиційних проектів.

Порівнюючи бухгалтерські програмні продукти, які користуються найбільшим попитом на ринку сьогодні, варто виділити, що найбільшій увазі заслуговує програмний продукт корпорації 1С, який передбачає в загальній конфігурації “1С: Підприємство” багато інших (деталізованих), таких як “1С: Торговля”, “1С: Оперативний облік”, “1С: Кадри” тощо. Однак найуніверсальнішою програмою цієї корпорації залишається “1С: Бухгалтерія”. Версії цієї програми є достатньо різноманітними, однак в сучасних умовах найбільше використовується версія 7.7.

Саме цей програмний продукт є доволі ергономічним, оскільки його інтерфейс гармонійно відповідає вмісту програми, порівняно дешевим, оскільки придбати цю програму може і суб’єкт підприємницької діяльності з не надто великими доходами, завжди адаптований під швидкоплинність сучасного чинного законодавства завдяки можливостям оновлення нормативних довідників через Інтернет та завдяки обслуговуючій мережі партнерів, що підтримують роботу програми. Завдяки “1С: Бухгалтерії” можна грамотно вести бухгалтерський облік автоматизовано, в деяких частинах господарських операцій здійснюючи суто контрольні функції, визначати фінансові результати, отримувати поточну стандартну і регламентовану звітність, вести податковий облік, перевіряючи правильність формування статей валових доходів і витрат, формувати звітність для фіскальних органів, проводити технологічний аналіз бухгалтерського обліку взагалі та фінансовий аналіз статей балансу.

Однак, на жаль, цей програмний продукт є не настільки універсальним, щоб задовольнити вимоги підприємств, які займаються специфічними видами діяльності. Так, “1С: Бухгалтерія” не дає змоги грамотно формувати собівартість продукції поліграфічного підприємства. Формуючи цей показник, який має безпосередній вплив на розмір фінансового результату діяльності господарюючого суб’єкта, необхідно враховувати всі елементи витрат, спираючись на те, що протягом звітного періоду підприємство може випускати тисячі назв виробів, які різняться між собою матеріаломісткістю, трудомісткістю та ін. показниками. Важко встановити, яка сума амортизаційних відрахувань виробничих фондів припадає на один бланк або журнал, коли одиниць такої продукції випускається десятки тисяч. Для розв’язання цього та багатьох інших завдань була створена українська програма “Акцент”. Зручність її полягає в тому, що завдяки ресурсним можливостям вона дозволяє створювати спеціалізовані облікові рішення для підприємств громадського харчування, фірм-страховиків, автотранспортних та поліграфічних підприємств тощо, нарощувати функціональність існуючих настроювань, стикувати програму з торговельним обладнанням (РРО, вагами, сканерами штрих-кодів) та обмінюватися інформацією з іншими програмами. У цьому програмному продукті велика роль відведена бухгалтерові, котрий самостійно може доповнювати і стикувати типові шаблони певними особливими внутрішніми документами, тобто бухгалтер перетворюється в свого роду програміста, котрий сам встановлює складність та необхідність побудови певної первинної документації, облікових реєстрів та звітності. Звертаючи увагу на нетипову стандартну (внутрішню) звітність, то в програмі “Акцент” ресурсним можливостям її побудови відведено набагато більше функціональних параметрів, ніж в “1С: Бухгалтерії”. “Акцент” дозволяє робити вибірки та користуватися такою аналітикою, яку бухгалтер вважає за потрібне, у той час коли “1С: Бухгалтерія” пропонує стандартну звітність без можливостей змін або доповнення аналітичних складових. Можливість отримання даних про суми та розміри фінансових результатів в розрізі видів діяльності, контрактів та замовлень ширше подана в програмі “Акцент”, тобто можна зробити висновок, що основна перспектива завоювання ринку бухгалтерських програмних продуктів саме в неї.

Програма “АБВ-офіс” також є поширеним програмним продуктом бухгалтерського обліку, однак не надає таких широких ресурсних можливостей як “Акцент” та “1С: Бухгалтерія”. Ця програма більше орієнтована на заповнення первинної документації та отримання поточної стандартної звітності. Інтерфейс цієї програми є недостатньо ергономічним, що призводить до певних незручностей в її використанні. Вона є дешевшою, але з набагато меншими функціональними можливостями щодо побудови регламентованої фінансової і податкової звітності, однак проведення аналізу показників результатів діяльності підприємства в ній, на жаль, не передбачено.

Програмні продукти корпорації “Парус” в останніх версіях мають ресурсні можливості, наближені до можливостей “1С: Бухгалтерія”, однак ці програми не такі зручні у користуванні через недосконалу побудову меню та доступу до довідників, процесів визначення фінансових результатів та побудови фінансової та іншої звітності.

Оскільки сьогодні не запропоновано чіткого алгоритму вибору бухгалтерського програмного продукту для автоматизації бухгалтерського обліку та фінансових результатів зокрема, пропонується під час вибору програмного продукту спиратися на:

- ✓ позитивний і негативний досвід підприємств, які автоматизували облік за допомогою обраної програми;
- ✓ масштаби автоматизації на підприємстві;
- ✓ вартість зазначеного процесу, зокрема навчання роботи в програмі;
- ✓ режим роботи програми у разі розширення підприємства;
- ✓ перспективи автоматизації обліку для прийняття управлінських рішень та ефективного управління підприємством.

Отже, користуючись програмними продуктами для автоматизації бухгалтерського обліку, прискорюють оброблення відповідної облікової інформації, полегшується отримання вихідних даних. Пропонується впровадження таких програмних продуктів, які є найадаптованішими під сучасне бухгалтерське і податкове законодавство, які дозволяють більш якісно здійснювати облік всіх сторін життя господарюючого суб'єкта, вибирати такий програмний продукт, який відповідав би особливостям діяльності підприємства, прискорював оброблення даних залежно від розмірів документопотоків. Удосконалюючи форму побудови самої бухгалтерської програми, можна досягти високих позитивних результатів в автоматизації фінансових результатів, та отримати такі дані, які раніше були недосяжними для користувача.

Висновки. Проблема автоматизації бухгалтерського обліку, яку досліджували, в сучасних умовах має важливе значення, оскільки питання якісного проведення цього процесу є в основі результатів діяльності багатьох підприємств. Чим швидше оброблятимуться бухгалтерські дані, тим якіснішими будуть прийняті управлінські рішення для конструктивних перспектив розвитку господарюючої одиниці.

Правильно вибрати програмне забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку – завдання не з простих. Варто вивчити не тільки особливості діяльності власного підприємства та пропозицію продуктів на ринку, але ще звернути увагу на майбутнє підприємства, оскільки, як відзначалося в першому розділі статті, не завжди поточна система влаштовуватиме користувачів через декілька років. Наведений у статті перелік факторів, на які доцільно спиратися при проведенні автоматизації облікової ділянки роботи, та алгоритм вибору бухгалтерської програми для цього процесу дозволяють вивести прийняття рішень про автоматизацію бухгалтерського обліку на якісно новий рівень, оскільки охоплюють всі сфери бухгалтерського обліку.

Важливість дослідження полягає в тому, щоб вибрати програмний продукт, який би не обмежував дії бухгалтера запропонованим набором алгоритмів, а давав змогу широко використовувати його творчі здібності, розвиваючи їх. Варто відзначити, що українські розробники плідно працюють у цьому напрямку. Вони створили та прагнуть удосконалити власний засіб автоматизації бухгалтерського обліку, який відповідає всім сучасним вимогам та орієнтований на вдосконалення практичної діяльності практикуючого бухгалтера.

Отже, під час автоматизації бухгалтерського обліку необхідно чітко визначити завдання автоматизації, щоб цей процес мав позитивні результати, а кошти, вкладені в нього приносили прибутки та відповідну віддачу.

1. Гриньов А. Погляд на “Акцент” // *Бухгалтер&Комп’ютер*, 2006.– №1.– С.54–63.
2. Завгородній В.П. *Автоматизація бухгалтерського учета, контролю, аналізу та аудиту*. – К.: А.С.К., 1998.
3. Івахненко С.В. *Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч. посібник*. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – 350 с.
4. Івлиев М.К., Порошина Л.А. *Автоматизація оперативного та бухгалтерського учета товарів / Учебн. пособие*. – М.: МУПК, 1997.
5. Пічугін П. *ІС: Бухгалтерія: доступно для бухгалтера: Повний практичн. посібник для сучасного бухгалтера*. – Харків: Фактор, 2006. – 452 с.
6. Ситник В.Ф., Писаревська Т.А., Єрьоміна Н.В., Краєва О.С. *Основи інформаційних систем: Навч. посібник / В.Ф.Ситник*. – К.; КНЕУ, 1997. – 252с.
7. Федотов Н.Н., Венчковский Л.Б. *Средства информационного обеспечения автоматизированных систем управления*. – М.: Изд-во стандартов, 1991. – 192 с.

УДК 658

В.Г. Герасимчук, Ю.О. Коростинська
НТУУ “Київський політехнічний інститут”,
кафедра міжнародної економіки

ДІАГНОСТИКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ: АСПЕКТИ ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

© Герасимчук В.Г., Коростинська Ю.О., 2007

Розроблено методику визначення рівня централізації та децентралізації організаційної структури як складової діагностики системи управління підприємством. Наведено формули для розрахунку часткових критеріїв першого рівня та комплексного критерію оцінювання централізації (децентралізації). Розглянуто методику для визначення вагових коефіцієнтів критеріїв. Визначено внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на рівень централізації (децентралізації) управління підприємством.

The methods of determination of centralization and decentralization ratio of organizational framework are elaborated. The formulas for calculation of centralization and decentralization ratio criteria are given. The methods of criteria coefficients determination are considered. The main factors which influence on centralization and decentralization of organization management are fixed.

Постановка проблеми. Успішна діяльність підприємства значною мірою залежить від системи управління, організаційної структури, якості прийняття управлінських рішень, мотивації персоналу, стратегії та інших чинників.

Важливою характеристикою управлінської структури підприємства є співвідношення рівнів централізації та децентралізації. Цей показник є істотною складовою діагностики системи управління, що підкреслює актуальність проблеми розроблення методики оцінювання рівнів централізації (децентралізації) організаційної структури.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблемі розробки відповідної методики приділяли увагу такі автори, як О.І. Радзівський, Б.М. Герасимов, В.І. Шлущкий, О.А. Рабчун, С.А. Валуєв, В.Н. Волкова, А.П. Градов, А.А. Денисов, Л.А. Базилевич.

О.І. Радзівський запропонував визначати співвідношення централізованого управління та самоуправління за допомогою показника ступеня централізованого управління, “що розраховується як відношення планового, централізованого доведеного обсягу випуску продукції до фактичного” [1, с. 66]. При цьому автор підкреслює, що у разі перевиконання планових завдань цей показник